

s megmentett a haláltól
s az élve rothadástól,
s egész új lényként
újra kezdhettem az életem.
Nem az ördög kísértette Önt!

Borbély Szilárd

[ANTYHAL]

Az érzékek az atyhalál után
a mélybe úsznak vissza, mélyre le.
Ahogy a föld a vízbe süllyed,
lemorzsolódnak. Felrobban a test.
Fényvillanás, a szervek távolodnak:
kék, szürke, sötét, le a mélybe,
láthatatlan csíkok az uszonyán.
Néha még egy-egy elektromos
kisülés. A szürke hal úszik
ki a szájból. A mozdulatlan
nyelv peremén siklik végig.
Ez volt a beszéd, a sós pikkelyek
nyálkás csiklandozása. A szájban
élő pici aranyhal, a szavak
simogatása volt. A csókok idején
a halak tánca. A néma antyhal
a szavakban él, a szájban.
Bár jól lát, de a nagy nyomás
összepréseli a szemét. Behorpad
és elvékonyul, burok veszi körül.
Egy almamag a fehér húsban,
a hal vak szeme. Már nem tud
nézni, visszazuhan testébe
a látás. A gerince mentén
jár le és fel. Le és fel.
Már nem úszik, csak süllyed.

[DÍSZKÚT]

Mert ilyen egy nap. Utcák keresztezik egymást. Kövek, amelyek nem mozdulnak a helyükről. Homlokzatok összesimuló rendje. Kirakatok, kapubejárók, a járdákra kirakott hulladékgyűjtő konténerek. Ma mit fogok csinálni? A megszokott szavakban rejtőző kérdések.

Miért, hogy nem tudom, mi lesz holnap vagy holnapután. Mit csinálok a napokkal, amelyek visszatérnek hozzám? Minden napból van bennem egy, amely megkérdi ezt: Mit csináltál a tegnapi nappal? És a tegnapi nap is megkérdi: Ez most ugyanaz az utca? Ha egy kávézóba beülnél, megfigyelhetnéd, miről beszélnek. Egy kínai étterembe: A SÁRGA CSÁSZÁRHOZ. Beleolvasnál egy újságba. Elszívnál egy cigarettát. Várakoznál. Vannak, akik mindig várakoznak. Látod a szemükön, amely túlnéz mindenben. És néha egy tér. Egy szobor zárt alakzata. Egy kút halkán csobogó vize, amelyből nem iszik senki. Csak néhány galamb a peremén, melyek újabb mondatok felé vezetnek.

[SÁRGACERUZA]

Télen jó írni a nyárról. Talán azért, mert van hozzá távlat. Kinézel az ablakon, és tudod, hogy mindez itt lesz majd télen is. Ha nem leszel egyedül, majd arra gondolsz, hogy nyáron, amikor kinéztél az ablakon, és egyedül voltál, hogy vártad a telet, egy kávé, meleg teát, illatokat, amelyek majd betöltik a szobát. Akkor majd jó lesz kinézni az ablakon, nem vágyni sehová, összesepregetni a konyhában, odatenni a teavizet, zenét hallgatni. Várni, hogy levelet kapjál valakitől, örülni a hosszú estéknek.

Verseket olvasni a lámpafényben, ha egyedül vagy,
 hogy legyen ebben a versben valaki, aki olvas.
 Egy zen-történetet a Sárga Császárról.
 De jellemző, hogy nyáron a télről írtál
 szívesebben, vagy az ősze. Kávét ittál,
 mert nem tudtál aludni, és nem tudtál aludni,
 mert túl sok kávét ittál. Más városokba vágytál,
 más utcákba, füstös kocsmákba, kis mozikba,
 ahol dohányozni lehet, izzadságszag van,
 és közel a karácsony, amikor majd visszatérhetsz
 a gyermekkorodba. Az asztalnál ülsz, lyukas
 alumíniumpénzekkel játszatsz, fel lehet fűzni,
 rakosgatni, mint egy puzzle-játékot. Majd
 rajzolatsz egy tájat, a házat, két ablakkal,
 az ismerős fenyőfát elé, a hó vastag leplét
 a háztetőre, jégcsapokat az ereszre,
 amíg kiálszik a tűz, kihűl a szoba,
 hallgatod a lélegzeteket magad körül.
 Az ablakban elhomályosul a sárga ceruza
 nyoma, a sötétben derengő asztali lámpa fénye.
 Már csak a kutyák, a szél, a hó.
 Egyre rövidebb szavak.

Domokos Mátyás

PILINSZKY PRÓZÁBAN

„Szeretet nélkül közelítve a világhoz, könnyen érezhetjük értelmetlennek, képtelennek a teremtést. De nemcsak a teremtést, hanem emberi világunk szeretetének a műveit is. Kívülről nézve a szeretet élete megközelíthetetlen.”

(Pilinszky János: REJTEZKEDŐ ISTEN. Új Ember, 1965. május 2.)

Pilinszky prózában *olyan*, mint versben. De hogyan lehet elfogadtatni ezt a merész kijelentést, amikor minden olvasója számára oly nyilvánvalóan *nem olyan*? – Ez a lapidáris megállapítás, mondanom sem kell, nem esztétikai értéktétel, inkább egy írói természet működésének a jellemzése, és ami talán még fontosabb: önazonosságának a tényét tanúsítja. Műve anyagának és a műben megnyilatkozó *látásmódnak* és *gondolkodásnak*, ha tetszik: világnézetnek műfajokat összepántoló *egyneműségét*. Természetesen prózának tekintve mindent, ahogy az ÚRHATNÁM POLGÁR filozófiatánára ta-